עין משפט
נר מצוה

בו א מיי' פט"ו מהל' פסוה"מ הלכה ט:

והא בין בין קתני קשיא: אמר מר ר"מ אומר פגול וחייבין עליו כרת מכדי כרת לא מיחייב עד שיקרבו כל המתירין דאמר מר ירצה כהרצאת כשר כך הרצאת פסול מה הרצאת כשר עד שיקרבו כל המתירין אף הרצאת פסול עד שיקרבו כל המתירין והאי כיון דחשיב בה בפנים פסליה כי מדי בהיכל מיא בעלמא הוא דקא מדי אמר רבה משכחת לה בארבעה פרים וארבעה שעירים רבא אמר אפילו תימא פר אחד ושעיר אחד לפגולי מרצי ארבעים ושלש והתניא ארבעים ושבע לא קשיא הא כמ"ד מערבין לקרנות והא כמ"ד אין מערבין והתניא ארבעים ושמונה לא קשיא הא כמ"ד שירים מעכבין הא כמ"ד שירים לא מעכבין: איבעיא להו פיגל בהולכה מהו אמר ר' יוחנן הולכה כקמיצה וריש לקיש אמר הולכה כהקטרה בשלמא לריש לקיש איכא נמי הולכה דלבונה אלא לרבי יוחנן מ"ט אמר רבא קסבר רבי יוחנן כל עבודה שאינה מתרת עבודה חשובה היא לפגל עליה בפני עצמה א"ל אביי הרי שחיטת אחד מן הכבשים דעבודה שאינה מתירתה ופליגי דתנן שחט אחד מן הכבשים לאכול שתי חלות למחר הקטיר אחד מן הבזיכין לאכול שני סדרים למחר ר"מ אומר פגול וחייבין עליו כרת וחכ"א אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר א"ל מי סברת לחם בתנור קדוש שחיטת כבשים מקדשא ליה והבא לקדש כבא להתיר דמי מתיב רב שימי בר אשי אחרים אומרים הקדים מולים לערלים כשר הקדים ערלים למולים פסול וקיי"ל דבחצי מתיר פליגי א"ל מי סברת דם בצואר בהמה קדוש דם סכין מקדשא ליה והבא לקדש כבא להתיר דמי תא שמע בר"א בקמיצה ובמתן כלי ובהילוך מאי לאו הילוך דהקטרה לא הילוך דמתן כלי אי הכי במתן כלי ובהילוך בהילוך ובמתן כלי מיבעי ליה הא לא קשיא תני הכי בא לו להקטרה בא לו להולכה מיבעי ליה הא לא קשיא כיון דהולכה צורך דהקטרה היא קרי לה הקטרה אלא נתן את הקומץ בשתיקה הוליך מיבעי ליה קשיא: הקטיר שומשום לאכול שומשום עד שכלה קומץ כולו רב חסדא ורב המנונא ורב ששת חד אמר פיגול וחד אמר פסול וחד אמר כשר לימא מ"ד פיגול כר"מ ומ"ד פסול כרבנן ומ"ד כשר כרבי ממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר' מאיר התם אלא דחישב בשיעורו אבל הכא דלא חישב בשיעורו לא ועד כאן לא קא אמרי רבנן התם אלא דלא חישב ביה בבוליה מתיר אבל הכא דחישב ביה בבוליה מתיר ה"נ דפגיל ועד כאן לא קא אמר רבי התם אלא דלא הדר מלייה מאותה עבודה אבל הכא דהדר מלייה מאותה עבודה הכי נמי דפסיל אלא מ"ד פיגול דברי הכל מאן דאמר פסול דברי הכל מאן דאמר כשר דברי הכל מאן דאמר פיגול דברי הכל קסבר דרך אכילה בכך ודרך הקטרה בכך ומ"ד פסול דברי הכל קסבר (אין) דרך אכילה בכך ואין דרך הקטרה בכך והואי לה כמנחה שלא הוקטרה ומאן דאמר כשר דברי הכל קסבר דרך הקטרה בכך ואין דרך אכילה בכך: אמרי

חריפי

כי מדי בהיכל מיא בעלמא קא מדי. הקשה בקונטרס בקומץ ושוחט נמי נימא דלא מיפגל דכי חשיב בקבלה איפסיל וכי זרק מיא זריק ותירץ בפ' בית שמאי (זבחים דף מב: ושם) דהתם גזירת הכתוב הוא אבל כאן תירץ דהתם אותה עבודה שפיגל בה נעשית כולה בקדושה אבל הנך הזאות כולהו חדא עבודה ולא קרבו כל מתירי אותה עבודה בקדושתה וקשה דאם כן פיגל בקומץ ולא בלבונה לר"מ אמאי הוי פיגול בחצי מתיר הא חד עבודה לא נעשית בקדושתה וכי מקטיר ללבונה עפרא בעלמא מקטרי וכי תימא משום דהוו ב' מינין אכתי קשה משני בזיכין אם לא נחלק דכיון דבעו שני כלים הוו כשני מינין ור"ת מפרש דבחד מקום פסיקא ליה דלא אמרי' מיא בעלמא הוא דקא מדי תחילת עבודה כגמר עבודה והכא גזירת הכתוב אבל בשני מקומות בהכי לא איירי קרא ומיא בעלמא קא מדי:

משכחת לה בד' פרים. פי' בקונטרס פר ושעיר פנים וחישב עליו ונשפך הדם לאחר הזאות פנים:

הדרן עלך הקומץ זוטא

והא בין בין קתני. דמשמע בלחת ולא בשתים: **ירצה.** פיגול הוא לא ירצה (ויקרא יט) וכתיב בכשר ירצה לקרבן אשה (שם כב): **אף פסול עד שיקרבו כל מתירין.** לא מחייבין כרת על אכילת פסול עד שיקרבו כל מתירין באותה עבודה שהוא מתפגל בה: **והאי כיון דחשיב כו'.** ולאי קשיא בקומץ ושוחט נמי לימא דלא מפגל דכי חשיב בקבלה איפסול כי זריק מיא בעלמא זריק לאו פירכא היא דהתם אותה עבודה שפיגל בה נעשית כולה בקדושתה אבל הנך הזאות חדא עבודה היא: **משכחת לה.** דמפגלי כולהו: **בד' פרים וד' שעירים.** פר ושעיר פנים וחישב עליו ונשפך הדם לאחר הזאות פנים והביא פר ושעיר א' להיכל וא' למזבח לשבע הזאותיו וכן לקרנות דבכל א' קרבו (ג) מתירין דהא כולם כשרים וא"צ לחזור ולהזות מן השני בפנים ובמקום שפוסק הוא מתחיל כדאמרינן במסכת יומא בפרק הוציאו לו (דף סא.): **לפיגול מרצה.** לענין כן הן חשובות שלא יצא מידי פיגול: **מערבין לקרנות.** פלוגתא היא בפרק הוציאו לו (שם דף נח:): **הא.** דקתני מ"ג כמ"ד מערבין דם פר ושעיר בשעת ארבע מתנות דקרנות דמזבח הפנימי: **והא.** דקתני מ"ז כמ"ד מכל אחד נותן ד' מתנות ומייתר להו ד': **שירים.** של כל ההזאות מעכבי אם לא שפכן על יסוד מזבח החיצון והוו להו מ"ח: **והא.** דקתני מ"ז כמ"ד שירים לא מעכבי. ופלוגתא היא בפרק הוציאו לו (יומא ס.): **פיגל בהולכה.** קומץ מאי מי הויא חדא עבודה ופליגי רבנן עד שיפגל בכל המתיר כלומר אף בהולכת לבונה או לא פליגי: **לקמיצה.** דהויא עבודה שלימה דלאין קמיצה בלבונה: **להקטרה.** ופליגי: **כל עבודה שאינה מתרת.** כגון הולכה דלא מיעכבא דאפשר להושיט זה לזה: **חשובה לפגל עליה בפני עצמה.** דליכא למימר עד שיפגל בכל המתיר דהא לאו מתיר הוא ואין כח לאחרת לעכב (ד): שחיטתה אינה מתרת לא בשר ולא אימורין דזריקה מתירתן: **כבא להתיר דמי.** ובעינן עד שיפגל בכל המתיר: **הקדים מולים לערלים.** בשחיטת פסח מיירי דשחט סימן ראשון למולים סימן שני לערלים: **וקיימא לן.** בפ' תמיד נשחט במס' פסחים (דף סג.). אלמא בעבודה שאינה מתרת ולא מקדשת כגון הכא דליכא לחם דתתקדיש ליה שחיטה פליגי נמי רבנן: **בר"א.** דמפגלין בעבודת הקומץ. והיינו ההיא ברייתא דמותיב רב אחא בר רב הונא לעיל (ע"א): **מאי לאו בהילוך דהקטרה.** וקתני דלא פליגי רבנן ותיובתא דריש לקיש: **הילוך דמתן כלי.** כשמוליכו לתתו בכלי דהויא עבודה שלימה היא דאין מתן כלי בעבודת לבונה: **תני הכי.** בהילוך ובמתן כלי: (ה) **בא לו להולכה מיבעי ליה**: **הקטיר כדי שומשום.** כשיעור שומשום וכן עשה עד שהקטיר כל הקומץ וכן בלבונה [מהו] פיגול או לא: **כרבי מאיר.** דאמר [שם] מפגלים בחצי מתיר והכא נמי כל שומשום ושומשום חשיב ליה כחצי מתיר: **כרבנן.** דאמרי [שם] אין בו כרת אבל פסול הוא: **כרבי.** דאמר לעיל (דף יד.) אומר אני שזה כשר דאין חצאין מצטרפין: **דחישב כשיעורו.** שחישב כשיעור הקטרה שלימה ביחד: **הכא חישב בכל המתיר.** בקומץ ובלבונה חשיב כה"ג כל המתיר: **דלא הדר מלייה.** לשיעור אכילה מאותה עבודה שחישב בכזית האחד ובחלה האחרת השלימה זית ולא חישב לא באותו כזית ולא באותה חלה: **מאן דאמר פיגול קסבר דרך הקטרה בכך.** והוה ליה מחשב בעבודה כשרה והוי כמקטיר כזית על מנת לאכול זית שירים למחר: **ומאן דאמר פסול קסבר אין דרך הקטרה בכך.** (ו) ולא פסל מחשבתו אבל דרך הקטרה בכך והקטרה מעלייתא היא:

חריפי

שיטה מקובצת

א] מיא בעלמא קא מדי. ואין זה קרבו כל מתיריו בשלמא לרבנן דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר אם כן צריך שיחשוב בכל ההזאות והוי שפיר קרבו כל מתיריו דאין שם פסול אחר רק מחשבה שלא בזמנו ואינו נגמר עד שיפגל בכולן אלא לר"מ דאית ליה מפגלין בחצי מתיר א"כ כי פיגל בראשונה נגמר פיגולו בכך מכאן ואילך כי מדי מיא בעלמא כו': ב] בארבעה פרים כו' מה דנקט בקונטרס (שיהרו קודם הקרנות) [דהזאות דטהרו של מזבח הוא קודם מתנות דקרנות] לא דק דהא מתנות דקרנות הוו קודם טיהרו כדמוכח במס' יומא. ומה שמשמע מפי' שאם נשפך הדם אחר שהתחיל להזות על המזבח קודם שנגמר כל הזאות של מזבח בין הזאה דקרנות להזאות דטיהרו דאינו צריך לחזור ולהתחיל הזאות דמזבח אינו כן דמשמע ביומא דכל ההזאות דמזבח כחדא חשיבי ואם נשפך הדם בין קרנות לשבע או באמצע שבע צריך להתחיל לראש כל ההזאות של מזבח ואפילו למאן דאית ליה ממקום שפסק יתחיל וא"ת א"כ ד' פרים וד' שעירים היכי משכחת לה וי"ל כגון שחישב בשלישית בהזאה אחרונה של מזבח ונשפך הדם שצריך להביא פר ושעיר אחר משום שירים שהיו נשפכין על מזבח החיצון וקסבר שירים מעכבי ופלוגתא היא ביומא וא"ת מאי שירים שייך הכא כיון דגמר כבר כל ההזאות הא לא שירים נינהו כיון דאין צריך להזות עוד כי אם לשפוך על מזבח החיצון וי"ל משום דאיכא [מ"ד] במס' יומא שאם נשפך קודם שפיכת שירים יתחיל השני במזבח להזות הזאה אחת על המזבח והוו להו שירים וא"ת אמאי נקט ד' פרים וד' שעירים בב' פרים וב' שעירים סגי וי"ל משום שינויי דרב אשי דזבחים דאמר בראשונה כו' וברביעית וצ"ל שפיגל באחרונה דאל"כ לא קרבו מתיריו והא דקתני פיגל בראשונה כו' בגמר כל אחד מיירי וקרי ראשונה כל הזאות שלפני ולפנים ושניה כל הזאות של פרכת וא"ת כיון דכל מ"ג הזאות מעכבות זו את זו ואם חיסר אחת מהן לאו כלום עביד א"כ כי פיגל באחת מן הזאות איך קרית ליה קרבו כל מתיריו הרי חסר אותה של פיגול וי"ל דלא קרינן ליה חיסרון אותה שפיגל בה דמ"מ מהניא לאקבועי בפיגול לחייב עליו כרת דהרצאה כתיב ביה כדאמרינן כהרצאת כשר כך הרצאת פסול. עוד בארבעה פרים וארבעה שעירים פ"ה שחט פר ושעיר והזה הזאות פנים ופיגל באחרונה ונשפך הדם וחזר ושחט השני ופיגל באחרונה של היכל ונשפך ושחט [השלישי ונתן] על טיהרו ופיגל באחרונה ונשפך הדם ושחט פר ושעיר אחר ונתן ד' מתנות של קרנות בשתיקה ולכך צ"ל פיגל באחרונה דאי [פיגל] בראשונה כי מדי מיא בעלמא קא מדי ולא הוו קרבו כל מתירין של אותו פר ושעיר במצותו אבל כשפגל באחרונה כל מה שנעשה באותו פר [קרב] במצותו עד אותה של פיגול אותה כ"ע לא פליגי דלפיגול מרצה דאל"כ לא תמצא פיגול לעולם ולפר"ת דבחד מקום לא אמרינן מיא בעלמא [יכול] להיות שפיגל אף בראשונה ולכך פ"ה ונשפך הדם דאל"כ למה היה מביא אחרים אי משום פיגול ע"כ בכהן שוגג עסקינן דסבר שאין מחשבה פיגול פוסלת] דהא כי הדר והביא פיגל ועוד פי' דאחר שנשפך הדם הראשון והביא השני לא חזר לראש כל העבודות שאין צריך לחזור אלא למקום שפסק ואפי' [למ"ד בפרן] ולא במקצת דמי הני מילי כשמת אבל נשפך מתחיל ממקום שפסק ולכך פי' כן שאם היו צריך לחזור לראש א"כ מה שעשה בראשון אינו כלום ולא הוי [קרבן] מתיריו כמצותו וא"ת א"כ כיון שנפסלו הראשונות מאי קא עביד [בשניה] הא אמרינן הקדים מעשה לחבירו פסול וכ"ש הכא שהם פסולות כי עביד אחד מהם בפיסול אינך מיא בעלמא קא מדי דהא הם מעכבות זו את זו ואם כן היאך הפיגול [נקבע] הא לא קרב המתיר כמצותו וי"ל דמ"מ הוי קרב המתיר כמצותו ולענין שמרצה לפיגולו וע"כ חל [illegible]

מסורת הש"ס

א) זבחים מב., ב) זבחים מג: מב:, ג) [יומא ס: זבחים מב: מא:], ד) [יומא ס: זבחים מב: נב: קיא.], ה) [פסחים סג.], ו) [פסחים סג.], ז) [לעיל יד.], ח) רש"ק מ"י, ט) כלומר. נ"ק, י) נ"א בקבלה ושחיטה כו', כ) בשחיטה או בקבלה איפסל כו'. נ"ק, ל) כהולכה דקומץ. נ"ק, מ) ומ"ד כשר קסבר אין דרך אכילה בכך. נ"ק, נ) נ"א בקבלה ושחיטה כו' דכי חשיב בשחיטה או בקבלה איפסל כו'. נ"ק, ס) כמו מתחלת עבודה לגמר עבודה דמהאי גזירה. נ"ק.

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' הקטיר שומשום לאכול למחר עד וכו' כולו מהור רב חסדא: (ב) רש"י ד"ה אף הרצאת פסול: (ג) ד"ה בד' פרים וכו' קרבו כל מתירין: (ד) ד"ה מכובה וכו' לעכב הס"ד ואח"כ מ"ה שאינה מתרת שחיטתה לאו: (ה) ד"ה ה"ג בא לו:

* * *

מוסף רש"י

הובא בעמוד הקודם

* * *

שיטה מקובצת (המשך)

הולכה אינה מתרת כלל והשתא פריך שפיר דס"ד [דשחיטה] אינה מתרת ומסיק דשחיטה מתרת הדם: ה] מתרת היא ופליגי: ו] תיבות את הקומץ בשתיקה נמחק: ז] מ"ד פיגול כר"מ ה"ה דהוי מצי למימר איפוך דשמעת ליה חצי מתיר ואכילה שלימה חצי מתיר וחצי אכילה מי שמעת ליה אלא בלאו הכי פריך שפיר: ומ"ד פסול כרבנן מצינו למימר דהיינו רבנן דרבי דאמר איהו אומר אני שזה כשר מכלל דפליגי רבנן עליה דאי רבנן דמתניתין הני מילי בחצי מתיר ואכילה שלימה דגזר קומץ אטו קומץ דמנחת חוטא כדאמרינן לעיל. תו"ח: ח] דחישב בשיעורו. פ"ה דחשיב שיעור הקטרה דהקומץ הוי הקטרה שלימה וא"ת לעיל דקאמר הקדים מולים לערלים ומוקמא התם סימן אחד למולים וסימן אחד לערלים אמאי פסל ר' מאיר הא לא הוי חשיב בשיעור שחיטה וי"ל דמ"מ לא הוי שומשום דבר מסויים כמו סימן אחד של שחיטה דאין דרך הקטרה בכך ואפי' לר"י דאמר לקמן יש הקטרה בפחות מכזית הני מילי חצי זית אבל שומשום לא הוי דרך הקטרה. תו"ח: ט] מתירין דלא מחייבי כרת על אכילתו עד שיקרבו בהכשר כו': י] בקבלה איפסול וכי זריק: יא] הזאות כולה: יב] א' להיכל וכן למזבח: יג] בפנים דבמקום: יד] בשעת מתן ארבע ותיבת מתנות נמחק: טו] כמאן דאמר אין מערבין אלא מכל: טז] כהקטרה היא ופליגי: יז] דאפשר להושיט להו זה לזה והיה דמצי למימר רש"י כגון ששחט בצד המזבח וזריק ליה כדאמרינן פ"ק דזבחים: יח] פסחים דבחצי מתיר פליגי בסימן אחד ששני סימנין מתירין הבשר לאכילה אלמא: יט] לחם דתקדיש: כ] מבעי ליה כיון דלא איירי לעיל בהולכה דהקטרה הס"ד ומה"ד אלא נתן דקתני נתן את הקומץ בשתיקה הוליך מיבעי ליה: כא] כשיעור שומשום מן הקומץ ע"מ לאכול כדי שומשום מן השירים למחר והקטיר שומשום לאכול שומשום כמו שפרשתי וכן עשה עד הקטיר כל הקומץ מהו וכן הלבונה: כב] שומשום ושומשום חצי מתיר ותיבות חשיב ליה כחצי נמחק: כג] הכא חשיב: כד] האחרת השלים הרית תיבות השלמה זית נמחק: כה] קסבר דרך נ"א אכילה בכך והוי חל עליה שם פיגול והוי מחשבה גמורה דרך הקטרה בכך והוי ליה מחשב בעבודה כשרה והוי ליה כמקטיר כו' ומ"ד פסול קא סבר אין דרך אכילה בכך ולא הוי חל עליה שם פיגול ואין דרך הקטרה בכך והוי ליה מנחה שלא נקטרה ופסולה: כו] ומאן דאמר פסול קסבר דרך אכילה בכך ואין דרך הקטרה בכך והוי ליה מנחה שלא הוקטרה ומאן דאמר כשר קסבר אין דרך אכילה בכך: כז] מעלייתא היא למשרי שירים באכילה הס"ד: כח] ותירץ בפ' ב"ש וקשה לתירוץ הקונטרס (דפ"ק) [דבסוף פ"ב] דזבחים [דף כט ע"ב] ופ"ק דמעילה [דף ד ע"א] אמר אילפא גבי פלוגתא דר"י ורבנן (דלעיל) דאמר רבי יהודה אם מחשבת הזמן קדמה כו' מחלוקת בעבודה אחת כגון שתי עבודות כגון דשחט סימן אחד במחשבת חוץ לזמנו [illegible]

א) [illegible] ב) [illegible]